

3. Гундорова Т. Післячорнобильська література: Український літературний постмодерн. — К.: Критика, 2005. — 264 с.
4. Полякова Н. А. Формы представления советской культуры в прозе российского постмодернизма: дис. ... канд. филол. наук: 10.01.01 / Полякова Наталья Александровна; Пермь, 2011. — 158 с.
5. Тимофеев М. Знаки «советскости» в современной России: семантика, синтактика и прагматика / М. Тимофеев // *Studia Sovietica*. — 2011. — Вип. 2. — С. 223–231.
6. Харчук Р. Сучасна українська проза. Постмодерний період / Роксана Харчук. — К.: Академія, 2008. — 248 с.
7. Шкандрій М. В обіймах імперії. Російська і українська літератури новітньої доби / Мирослав Шкандрій. — К.: Факт, 2004. — 496 с.

Demythologization of the Soviet Totalitarianism as one of the Leading Tendencies in Contemporary Ukrainian Prose

The article deals with the question of demythologization of Soviet totalitarianism, which is considered to be one of the leading tendencies in contemporary Ukrainian prose. Taking into consideration artistic features of literary production and specificity of authors' style it is possible to distinguish some receptive models of the Soviet semiosphere, each of which provides a special way of dismantling of the basic concepts of totalitarian mythology.

Key words: demythologization, Soviet totalitarianism, contemporary Ukrainian prose, basic concepts, receptive models.

УДК 82.09(477):82'06

Людмила Золотюк (Житомир)

КОНЦЕПТ ЩАСТЯ В РОМАНІ «ФРОЙД БИ ПЛАКАВ» ІРЕНИ КАРПИ

У статті розглянуто концепт щастя в романі «Фройд би плакав» Ірени Карпи. Увагу зосереджено на позитивному, гедоністичному аспекті щастя. Ним визначено все те, що приносить радість, задоволення, насолоду, мотивує й надихає. Зокрема з'ясовано, що для головної героїні Марли щастя — у творчості, стосунках із чоловіками, власне житті, а також — у гастрономічних смаках і навіть водній стихії.

Ключові слова: щастя, радість, задоволення, тіло, чуттєвість, творчість, музика, вода, смак, роман-«богдан», щоденник, подорож.

Твір «Фройд би плакав» Ірени Карпи у жанрі «богдан», «(бо чому завжди РОМАН?!))» [6, с. 5], уже назвою спонукає до запитань: чому, від чого Фройд би плакав? У передмові до цього «богдана» Андрій Бондар уникає відповіді на таке запитання: «Не знаю я, від чого тут плакати Фройд» [6, с. 3]. Зате Бондар упевнений в іншому: «А от Шевченко з Франком точно б заплакали. Кривавими слізьми щастя і звільнення» [6, с. 3]. Проте зміна кумирів не змінює відповіді: Фройд чи Юнг, Шевченко з Франком, Марла з Карпою і читач із Карпою — усі хоча би раз у житті проливають «криваві сльози щастя і звільнення» або, за відчуттями самої Марли, «солоні сльози щастя», які ще можна «підсилити» солоними крекерами [6, с. 173]. «Завдяки своїй сутнісній конституції кожна людина переживає досвід радості, натхнення, оптимізму, смутку, туги, насолоди, болю, страждань і в конкретно невизначеному просторово-часовому інтервалі вони змінюють одне одного» [5, с. 161], — стверджує Лідія Газнюк у «Філософських етюдах екзистенціально-соматичного буття».

Доречним видається осмислення теми автобіографізму і жанру твору. У своїй праці «Сучасна українська проза: Постмодерний період» Роксана Харчук визначила жанр творів

Карпи «Фройд би плакав», «50 хвилин трави» та «Перламутрове порно» як щоденники [12, с. 217]. На мою думку, «Фройд би плакав» — своєрідний щоденник теж. У цьому творі не знаходимо перших типових ознак щоденника, наприклад датування, першої особи однини тощо. Ірена Карпа пробує відійти від автобіографічного щоденника, вигадуючи Марлу. У цій грі в жіночих іменах «Марла — Карпа» легко розгледіти саму авторку, тобто дистанція між Карпою та Марлою — лише дві літери. До того ж, жанрову специфіку твору зумовлює шлях, подорож, на чому зацентровано в анотації до «богдана». Після чималого переліку, за Аленом Бадью, «точок подорожей» узагальнено: «Такий шлях зробив цей роман, перш ніж стати книжкою», яка і читачу передає «відчуття довгої і виснажливої подорожі» [6, с. 2]. Та раніше від Марли та читачів у довгій і виснажливій подорожі побувала Карпа, відома також мандрями, про що нагадують її фотографії у книжці. І варто додати, що ця подорож час від часу була щаслива. Йдеться про те, що більш-менш автобіографічний щоденник чи приватний тревелог — це жанрові форми, в яких краще «зберігати» щасливі моменти, майже нічого не оброблюючи, коли нічого додати чи відняти. «Щастя, як і задоволення, — зазначає Тетяна Павлінчук, — є оціночною категорією, думкою самих суб'єктів про свої переживання і сприйняття життя з погляду внутрішніх критеріїв, незалежно від того, що про це думають інші люди» [8, с. 4]. Тож щоденники — сприятливі жанри для вираження себе, свого щастя, радості, задоволення, насолоди тощо, що, природно, може принести читачьке щастя читачам, бо, коли вже й згадувати Фройда не надаремне, «мета поета — виставити інтелектуальні й естетичні задоволення і впливати на почуття (переклад мій. — Л. З.)» [10, с. 145].

У сам текст «богдана» вкладено ключ до назви і власне твору:

«— Отож... — зітхнула після прочитання Марла, — ще б розібратися з усіма пемами й ламами!

— Хочеш писати докторську в Бутані?

Ага, і по 200 баксів за день перебування. Гіннесс би всрався.

— А Фройд би плакав.

— Істинно. Яко мала дитина при цій казці про Всесильне Лібідо. Добре плакати від щастя, знаєш...

— Добре плакати над Еверестом?

— І в Національному Музеї.

— І при першій зустрічі з океаном.

— І при останній.

— І при тому, як в одній культурі хтось вважається святим за те, що в іншій його би знищили в найганебніший спосіб.

— І при тому, як ненавмисно твоя Мрія підходить до звершення.

— І при тому, як втрачаєш того, кого любиш, добровільно вступаючись із його дороги до Мрії...

— І при тому, як той, кого любиш, сумує.

— І коли сміється.

— І коли усвідомлюєш його минущість.

— І коли свою власну.

— І намарність геть усього.

— І Пустоту» [6, с. 186].

Очевидна особливість цього діалогу Марли та Х'ялмара — це відсутність «закадрових» коментарів у непрямій мові. Відразу з початком розмови читач припиняє «стежити», хто що каже. Відтак філософія діалогу героїв стає більш концентрованою та концептуальною як для процитованого вище епізоду, так і загалом для «богдана» «Фройд би плакав».

Відштовхуючись від цієї розмови та всього тексту, варто розглянути детальніше причини для щастя, задоволення, насолоди тощо в житті головної героїні й оповідачки — Марли. У цьому творі також удосталь суму, сліз, фізичного та сердечного болю, роздратування, «злих» настроїв, нудоти, несмачної їжі та напоїв і мрій, які не здійснилися, що може стати предметом дослідження альтернативної розвідки. Цікаво, що сама Марла віддає перевагу сумним творам: «<...> сумні твори, що спонукають до пошуку й очищення, є для нас ціннішими за веселі та радісні, що просто заспокоюють і дають відчуття минушого вдоволення» [6, с. 149]. Відтак зрозуміле і прагнення дослідників, зокрема Ганни Черненко, означити твір «Фройд би плакав» як постколоніальний роман [13]. Роксана Харчук, зосереджуючи свою увагу на творі

«Перламутрове порно» письменниці, мовить про глибокий екзистенційний сум і висновує, що «людина — дивовижна істота, яка завжди, навіть за найсприятливіших обставин, наприклад, будучи молодою й здоровою, примудряється страждати» [12, с. 219]. Водночас дослідниця зазначає, що Катакана Клей знає, як вилізти з ями [12, с. 220]. Отож, і для радощів, і для смутку існують резони, утім нині зупинимося на щасті, задоволеннях і радості — споріднених поняттях, адже, як наголошує Лідія Газнюк, «щастя — це стан життєствердження, задоволення — відчуття цього життєствердження, а радість — це життєстверджуюче почуття» [5, с. 178].

Передусім Марла радіє власне життю: «Марла розповідала хлопцям, яка вона рада, що залишилася живою, і як співчуває тим двом наркоманам, що не отримали задоволення від споглядання її кончини» [6, с. 16]. Іронічне співчуття Марли збільшує її щирі радість за своє життя. Вона стверджує — я рада і ця радість від того, що героїня приймає життя: «Екзистенціал радості — це не бурхливе схвалення того, що відбувається в житті, а схвалення самого факту життя. Я — є, тобто існую у своєму персональному соматичному бутті <...> Людина любить не життя, а жити» [5, с. 173, 175].

У щасті життєствердної Марли чоловікам відведено важливіші позиції, бо та ж сама радість, на думку Газнюк, проявляється на персональному рівні, але потребує зовнішніх джерел, якими можуть бути інші люди, навколишній світ [5, с. 173]. Так, якось Марла дякує Іллюсі: «Ти просто вирвав мене з мого комфортного туману, де я пленталася останні три місяці...» [6, с. 16]. А от із Х'ялмаром Марла готова бути і в старості [6, с. 151–152], і навіть у смерті: «Ти — це єдиний беззаперечно щасливий момент мого життя. Я з тобою тупію і нічого вже не хочу. Хочу тільки померти з тобою» [6, с. 66]. З одного боку, Марла бачить у постаті Х'ялмара своє чи не єдине джерело щастя, але, з іншого — вона від нього і тупіє, і нічого не хоче, хіба вмерти разом. Це освідчення видається значнішим, ніж романтичний «вічний шаблон». Інколи життя та щастя переповнюють настільки, що за ними — хіба щаслива смерть. До того ж, бажання Марли бути з Х'ялмаром, необмежене і часом, свідчить про те, що «до певної міри кожна любов проголошує себе вічною: саме зізнання вже містить у собі вічність... Адже, по суті, любов — це воно і є: зізнання у вічності, що має змогу реалізовуватися й розгорнутися в часі. Сходження вічності в час <...> Так, любовне щастя доводить, що вічність може гостювати в часі» [1]. Видається, що Марла освідчується Х'ялмарові через парадокс: у її словах сходяться, на перший погляд, неспівмірні поняття — вічність і момент. Героїня каже: Х'ялмаре, ти — єдиний щасливий момент у моєму житті і я хочу «подовжити» цей момент у часі — у старості, у смерті — у вічності, отже, якщо «обіпертися» на Бадью, вічність гостює в моменті. Варто зауважити, що сама Марла досить самодостатня та вигадлива, щоб означити своє щастя. Так, побачивши Джомолунгму, вона «вже вкотре в житті ставить для себе відмітку Абсолютного Щастя (підкреслення моє. — Л. З.)» [6, с. 173]. Проте далі героїня розмірковує: «А воно ж, за природою своєю, не може тривати довше, ніж мить. Питання в тому, скільки разів за життя ця мить спроможна повторитися» [6, с. 173]. Окрім того, у зізнанні Х'ялмару Марла не тільки висловлює бажання «увічнити» момент щастя з чоловіком, за Бадью, винайти тривалість [1] для нього — щасливого моменту, але й перейти від випадку до долі: «Зізнатись у любові означає перейти від події-зустрічі до початку конструювання істини <...> Саме так випадок зафіксовано: абсолютна випадковість зустрічі з тим, кого не знаєш, обертається на долю» [1]. Водночас справедливо зазначити, що Марла, хоч і ловить піднесені моменти щастя з чоловіками, навіть моменти по той бік щастя [6, с. 96] і може у відповідних художньому, філософському, мовному, стильовому аспектах описати їх, передати читачу, проте Марла-Карпа віддана-вірна і своєму слову/ідіолекту. Наприклад, Іллі вона може любовно-жартівливо вказати, що він — любий і потвора [6, с. 213], а Х'ялмару — нагадати, що він дурний [6, с. 151, 158].

Сучасній жіночій прозі, зокрема й творчості Карпи, притаманна, за Наталією Бедзір, «стилістика тілесної відвертості (переклад мій. — Л. З.)» [3, с. 46] чи особлива «свобода письма, породжена вторгненням тілесності у простір тексту (переклад мій. — Л. З.)» [3, с. 43]. На мою думку, слушно «торкнутися» обрисів «фрейдівського» простору в контексті озвученої теми, бо, як стверджує Лоуен, «всіляка радість, яку я розраховував віднайти, може перебувати тільки й винятково в царстві тіла з властивою йому сексуальністю (переклад мій. — Л. З.)» [7]. Отже, тіло — чи не найперше джерело радості, а сповнене, переповнене радістю та задоволенням

тіло випромінює їх у світ, навіть покращує його, погоджують між собою у розмові Марла та Х'ялмар: «<...> – може, проти болю й не допомагає, але світ покращує — це вже точно.

— Мудра відповідь...» [6, с. 32].

Для героїв секс може покращити їхній світ, як спільний, так і кожного зокрема. Для них хороший секс — це один із способів прокинутися для радості, задоволення та щастя, тобто щастя — «мешканець» царства тіла, якщо повернутися до метафори Александра Лоуена. У сюжетній приватній лінії Марла — Ілля (з глави «*My baby makes me wanna die*» [6, с. 208–210]) любовний акт зображений сповна. Цей фрагмент твору доволі тілесний, «випромінює» насолоду тіла, що увиразнено світлом — й електричним, і місячним. Як американський психотерапевт Лоуен, так французький філософ Бадью доводять, що любов «не відривна» від тіла. Зокрема Бадью стверджує: «<...> Тілесно відкритися, роздягнутися, постати оголеним перед іншим, виконувати споконвічні жести, відкинути сором, кричати — усі ці з'яви тіла на сцені означають доказ віддачі себе любові. <...> Любов жадає, щоб її доведення залучало бажання» [1].

Цікаво, що у двох виразних епізодах твору «збудником» чуттєвості та сексуальності героїні стає... вода «<...> Марла не витримує божевільно гарячої джерельної води і ненормальної тиші сімох дорослих людей. Вона підтягується на руках, вилізає на бортик, дивиться, як із її тіла повільно стікає гаряча вода. Тонкими струмочками з кінчиків волосся до заглибинки між грудьми, шкіра гаряча й пружна. Тонка тканина наскрізь просотана водою, обліплює Марлине тіло, майже не збираючись у складочки. Вода потиху сочиться з тканини. Марла припиняє милуватися своїм тілом, неквапом зводиться на рівні ноги, щоби піти в шезлонг до Х'ялмара, але раптом передумує — відчуває, що замерзне — і знову занурюється у воду гарячого джерела» [6, с. 163]. Хоча Марла вирішує вилізти з води, та вода не полишає її і навіть «повертає» собі. Вода стає на тілі Марли своєрідним «рідким» дзеркалом, через яке героїня і сприймає своє тіло, згідно з текстом, «милується» ним — й у цьому слові криється радість, бо нарцисизм, котрий ідеалізує, сублімує ласку: «Образ, який споглядають у водах, постає як обриси чисто зорової ласки. Він аніскільки не потребує руки, що пестить. Нарцис знаходить задоволення в ласці “технічній”, потенціальної, формалізованій (переклад мій. — Л. З.)» [2, с. 47], — пояснює Гастон Башляр.

Інша аквасцена глибша від «басейна з вічно гарячою водою» [6, с. 162] у прямому та переносному значеннях. Марла відчуває це: «— *This must be underwater love!* — видихнула Марла в лице своєму дайвінг-інструктору» [6, с. 100]. «Вона відловлювала якийсь нечуваний еротизм уже від сплітання своїх і його пальців (дайвінг-інструктора. — Л. З.), можливість вільного дихання під водою, близьке сусідство велетенських риб і тремтіння тендітних коралів у такт її власним рухам волочило Марлу якщо й не на дно архетипів, то вже на дно виміру звичайної людської чуттєвості точно. У неї ніби раптом влилися, впорснулися, заірнули всі досі звідані моменти збудження від перших доторків нових коханців...» [6, с. 100]. Одне з пояснень такому «нечуваному еротизму», дну людської чуттєвості Марли тощо полягає у тому, що, за Гастоном Башляром, вода — це найбільше бажання; вода завдяки своїй символіці може пов'язати все [2, с. 209]. Окрім того, у вище описаній любовній сцені Марли й Іллі теж згадано море. На відміну від гарячої води басейну та дайвінг-курсу, тут море надто особисте, це море імені Марли, море тіла Марли: «Ілля важко й гаряче дихав, Марла топилася в тому диханні, терлася об нього, плавала в своєму ж морі...» [6, с. 210]. Відтак вода зовнішня, географічна чи внутрішньо-тілесна означає бажання та супутні йому радість, тілесну насолоду.

Час від часу «богдан» Карпи стає своєрідним «текстовим» радіо чи музичним альбомом, із якого можна «почути» чи то, приміром, *Smoke City* [6, с. 100], чи *Muse* [6, с. 89]. Та й сама Марла-Карпа — співуча пташка: «*I'm the luckiest girl...* — наспівувала Марла, йдучи вологою після дощу алейкою, час від часу збиваючи струмочки зимної води з червоних квітів, що лізли їй прямо до рота» [6, с. 96]. Цікаво, що після наспівування «найщасливіша дівчина» описує свій стан у щасті так: «Я абсолютно щаслива. Тобто, абсолютно ніяка вже. Нічого мене не гнітить, нічого не радує, знову нема в мене ні національності, ні імені, ні коханого, ні коханця. Я поза всім. Це майже як бути Богом, бо він в усьому. Моя ж картинка світу — то лише всеосяжне чиєсь полотно запаху. Скінчився мій гострий місяць життя, тепер знову почався сезон блаженної смерті...» [6, с. 96]. Ще цікавіше, що стан цієї щасливої табули раси чи щасливого

початку Марла проживає перед дайвінгом (про щастя у воді була мова вище): «<...> Завтра у Марли мав починатися курс дайвінгу, подарований Х'ялмаром на її день народження. Марла, наче уві сні, ходила берегом, розмовляла зі зблідними коралами, вдивлялася в туман понад горами сусіднього острова» [6, с. 96]. Отже, музики в тексті Ірени достатньо, що може бути предметом окремого дослідження.

Музика також важлива в контексті теми про радість-щастя, адже вона налаштовує людину на певний лад як смислоутворюючий принцип. По-друге, за Газнюк, «найвищий підйом Людини до самої себе — через звук, через музику. Музика — єдиний канал, безпосередньо підключений до емоційних структур живої істоти, до людської душі. Соматична спроможність людини слухати породжує можливість чути і відпрацьовувати свої духовні канали» [5, с. 164]. Тож музика — це один із шляхів до ладу, гармонії, а значить і щастя.

Марла-Карпа має ще кілька творчих статусів — співачки та журналістки. Зокрема після написання таких «плодів творчості», як лист знайомому та свіжої статті, Марла оптимістично висновує, що «життя — не лайно» [6, с. 68]. Хоча філософське визначення життя як «не лайна» авторки (Марли-Карпи), очевидно, настільки центральне, що не залишається часу-простору поділитися з читачем враженнями й емоціями, власне радістю, від творчого процесу, прямо означивши їх, проте цього і не потрібно. Зрозуміло, що Марла почувається добре після продуктивного творення, а її життя стає чистішим, наче «випраним», і не випадково. За Еріхом Фроммом, «творча діяльність супроводжується радістю. Це не “пікове переживання”, яке виникає раптово і так само враз зникає, така радість являє собою емоційне “плато” — стан, супутній прояву найважливіших людських здібностей. Радість — це не хвилиenne полум'я екстазу, це рівне палахкотіння життя» [11, с. 129].

Отже, Фромм радість визначає супутником творчості, а ця творча радість, передусім, впливає на буття, його «якість», повноту, зрештою, сенс тощо. Відтак не випадково Марла уникає способу називати емоції своїми «іменами», натомість виходить на філософський рівень, коли після творчих подвигів визнає, що життя — не лайно. Для контрасту згадуються «шоу-бізні» музичні переговори Марли й Іллі: «По цих його словах Марлі в горло вже не поліз ніякий десерт, вона просто збиралася порахувати, вкотре такий пишний монолог перед нею виголошувався, тут же знайшла спільні риси у всіх, хто його коли-небудь проголошував, і не без задоволення відзначила, що з кожним новим почутим монологом у ній додається веселої іронії і применшується золотоканних ілюзій» [6, с. 92]. І начебто про задоволення сказано в контексті творчого діалогу та пошуку, проте воно вже інакше репрезентовано у цьому епізоді: більше пов'язане з робочим, закадровим моментом. Адже Марла задоволена з власної прозорливості, здобутої з досвіду, що дозволяє їй бачити «гачки» й оминати їх, відстояти свою творчість у шоу-бізнесі. Ця сцена також ілюструє ще одну особливість Марлиного щастя: щастя ніколи не приходиться одне, а разом із сумом, гіркотою, роздратуванням, пригніченням, незадоволенням тощо. Мовиться про «змішане» щастя, від якого плакати Фрейду. Водночас виникає питання, чи варто завжди протистояти смутній складовій щастя, переборювати її? Один із варіантів відповідей пропонує Лоуен. Він розглядає трагедійність і велич життя як синоніми та стверджує, що людина не спроможна сприйняти велич життя, якщо вона не приймає її трагічного аспекту [7].

«Їжа — чи не єдине задоволення, доступне нам тричі на день» [9, с. 5], — так розпочинає свою книжку есе «Кухня егоїста» Світлана Пиркало. Для Карпи простір кухні не є чужорідним теж, а часто й навпаки — це простір смаків, задоволення. Під час подорожей Марла при нагоді нотує делікатесні смачні акценти: непогане місцеве (на Мальті) вино [6, с. 218] і досить непогане непальське пиво [6, с. 137]. Марла задоволена від солодкого йогурту з подрібненою марихуаною зі суничним присмаком [6, с. 138] і тішиться Франковою фірмовою стравою, що дуже нагадує кабачкові оладки, як дикун вареною картоплею: «Ще б пак, після місяця кривавих непросмажених стейків і (в ліпшому випадку) поцуплених Надею в ресторані оливок і солоного сиру ХТОСЬ готує справжню їжу!» [6, с. 16]. Помітно, як в останньому процитованому епізоді Марла посилює потішний смак теперішньої страви Франка за рахунок спогадів про набридливе одноманітне меню минулого місяця, тобто і тут Марла «грає» на філософському контрасті.

Отже, концепт «щастя» — один із визначальних для твору «Фрейд би плакав» Ірени Карпи, важливий для картини світу як авторки, так і її героїв; охоплює споріднені асоціації «задоволення»,

«насолота», «радість», «бажання». Марла радіє власне життю, за Газнюк, схвалює сам факт життя. Приносити радість Марлі можуть чоловіки, передусім Х'ялмар, Ілля. У цих стосунках задоволення пов'язане з тілесністю, чуттєвістю, сексом, сексуальністю. Однак також у любовних стосунках і проживанні щастя Марли та Х'ялмара чимало філософії: «вічний момент», «перехід» тривалості у вічність, випадок і доля, конструювання любов'ю істини.

Запорука щастя для Марли — творчість: писати та співати або слухати музику. Причому Марла відділяє творчий процес, який її радує, від робочих справ у «шоу-бізі».

У творі описано та передано смак — задоволення від страв, їжі, які іноді «непогані», а іноді — «вершина смаку».

Милуються герої й гарними екзотичними краєвидами, нотаток про які теж не бракує в романі. Інколи це не просто картинне споглядання, а вже певна взаємодія людини і природи, як в аквапізодах, коли вода стає рідким дзеркалом для Марли й означає бажання.

Концепт щастя «богдана» «Фройд би плакав» увиразнюється й жанром роману — щоденник-травелог. Хоча Карпа намагається «затулитися» від читача Марлою, мовляв, «це не я», проте «завіса» ця доволі прозора, а в такому «суб'єктивному» жанрі легше та прямо розповідати про щастя.

Список використаної літератури:

1. Бадью А. Хвала любові / Ален Бадью; перекл. Андрія Рєпи // Спільне = Commons: Журнал соціальної критики. — Режим доступу до джерела: <http://commons.com.ua/?p=14175>
2. Башляр Г. Вода и грезы. Опыт о воображении материи / Гастон Башляр; пер. с франц. Б. М. Скуратова. — М.: Издательство гуманитарной литературы, 1998. — 268 с.
3. Бездир Н. Обновленные стратегии развития современной украинской и российской женской прозы / Наталия Бездир // Науковий вісник Ужгородського університету: зб. наук. праць. Серія: Філологія. — 2009. — Вип. 20. — С. 43–47.
4. Ворожбит О. І. Роман І. Карпи «Bitches get everything» як текст міської молодіжної субкультури / О. І. Ворожбит // Актуальні проблеми слов'янської філології. Серія: Лінгвістика і літературознавство: Міжвуз. зб. наук. ст. — 2010. — Вип. XXIII, Ч. 1. — С. 354–364.
5. Газнюк Л. М. Філософські етюди екзистенціально-соматичного буття: монографія / Л. М. Газнюк. — К.: ПАРАПАН, 2008. — 368 с.
6. Карпа І. Фройд би плакав / Ірена Карпа; передм. Андрія Бондаря. — Харків: Фоліо, 2009. — 238 с.
7. Лоуэн А. Радость = Joy: The Surrender to the Body and to Life / Александр Лоуэн; перев. Е. Гендель. — М.: Попурри, 2009. — 496 с.
8. Павлінчук Т. І. Художня інтерпретація евдемонізму у творчості Володимира Винниченка: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.01.01 / Тетяна Іванівна Павлінчук. — К., 2010. — 20 с.
9. Пиркало С. Кухня егоїста: есе / Світлана Пиркало. — К.: Факт, 2007. — 224 с.
10. Фрейд З. Очерки по психологии сексуальности / Зигмунд Фрейд. — 2-е изд. — Мн.: ООО «Попурри», 2001. — 480 с.
11. Фромм Е. Мати чи бути? / Еріх Фромм; пер. з англ. О. Михайлової, А. Буряка. — К.: Укр. письменник, 2010. — 222 с.
12. Харчук Р. Б. Сучасна українська проза: Постмодерний період: навч. посіб / Роксана Борисівна Харчук. — К.: ВЦ «Академія», 2008. — 248 с.
13. Черненко Г. Гендерна інверсія в сучасному українському постколоніальному романі (Сергій Жадан «Депеш мод» та Ірена Карпа «Фройд би плакав») / Ганна Черненко // Слово і Час. — 2008. — № 12. — С. 75–80.

Concept of Happiness in Irena Karpa's Novel «Freud Would Cry»

The article explains the concept of happiness in the novel «Freud Would Cry» by Irena Karpa. The attention is focused on the positive and hedonistic side of happiness. Happiness is defined as anything that can bring joy, pleasure, delight, that moves forward and inspires. In particular, it was found out that for the protagonist of the novel Marla happiness lies in her life, creativity, relationships with men, in gastronomic tastes and even in the element of water.

Key words: happiness, joy, pleasure, body, sensuality, creativity, music, water, taste, novel-«bohdan», diary, trip.